Paul Csavdari

Predestinare sau Libertatea Adevărată

Două teologii opuse: „Împietrirea inimii”

Tema predestinării și a libertății umane a fost mereu una centrală, dar și controversată, în discuția despre raportul dintre Dumnezeu și om. În tradiția creștină, există două mari teologii care se confruntă: una care susține predestinarea absolută, iar cealaltă care pune accent pe alegerea liberă a omului și pe responsabilitatea acestuia față de propriile fapte. Această tensiune se vede mai ales în modul în care este interpretat conceptul de „împietrire a inimii” – un concept biblic cheie care reflectă tocmai această ciocnire de perspective.

Predestinarea la Pavel – „Dumnezeu a ales, de la început...”

Epistola către Romani a lui Pavel e nucleul teologiei predestinării. În capitolul 9, Pavel aduce în discuție exemplul împietririi inimii lui Faraon pentru a susține ideea că Dumnezeu își manifestă suveranitatea absolută și decide „dinainte” cine primește îndurare și cine e destinat mâniei:

- *„De cine vrea, se îndură, iar pe cine vrea, îl împietrește” (Romani 9:18).*

Aici, Pavel folosește cazul Faraonului ca exemplu al „puterii lui Dumnezeu de a-și arăta mânia și de a-și face cunoscut Numele” (Romani 9:17). În această logică, alegerea lui Dumnezeu precedă și determină alegerea omului. Dumnezeu „alege” dinainte unii oameni ca să fie mântuiți, iar pe alții „îi împietrește” pentru ca planul Său să fie împlinit.

Această teologie a predestinării are consecințe teologice majore: ea mută responsabilitatea pentru alegerile morale de la om la Dumnezeu. Într-un astfel de cadru, nu mai există libertate reală, ci doar un scenariu prestabilit în care fiecare joacă un rol pe care nu-l poate schimba. Așa s-a consolidat, mai târziu, ideea de „alegere necondiționată” (predestinarea unor oameni la mântuire, altora la pierzanie) în teologia occidentală.

Vechiul Testament – „Alege viața!” – Libertatea reală și responsabilitatea omului

Dacă ne uităm însă la Vechiul Testament, găsim o perspectivă radical diferită. Aici, Dumnezeu e prezentat ca un Stăpân suveran, dar și ca un Tată care oferă mereu șansa de alegere și de pocăință. Libertatea umană și responsabilitatea sunt elementele esențiale. Cele mai puternice texte care susțin această viziune vin din cuvintele profeților și din modul în care Dumnezeu lucrează cu poporul Său:

- *Deuteronom 30:19: „Iată, îți pun înainte viața și moartea, binecuvântarea și blestemul. Alege viața, ca să trăiești!”*
- *Ieremia 18:7-10: „Dacă un neam se pocăiește de răul pe care-l face, Mă pocăiesc și Eu de răul pe care am zis că-l voi face. Dar dacă face rău, Mă pocăiesc și de binele pe care am zis că-l voi face.”*
- *Iona 3:10: „Dumnezeu a văzut ce făceau, că se întorceau de la calea lor rea, și S-a pocăit de răul pe care spusese că-l va face.”*

Aceste texte arată limpede: voia lui Dumnezeu nu e un decret rigid și fatalist. Ea se adaptează la răspunsul omului, la alegerea lui liberă. Dumnezeu dorește binecuvântarea și viața, dar oamenii pot refuza și pot alege calea morții – iar Dumnezeu Se adaptează la această alegere, fără să o forțeze.

„Împietrirea inimii” – alegere conștientă, nu fatalitate

Unul dintre cele mai puternice exemple de libertate umană și responsabilitate este chiar cazul lui Faraon. În cartea Exodului, istoria plăgilor Egiptului e o confruntare directă între voința lui Dumnezeu și încăpățânarea omului.

La început, inima lui Faraon se împietrește singură:

- *„Dar Faraon, văzând că are răgaz, și-a împietrit inima” (Exod 8:15).*
- *„Dar Faraon și-a împietrit inima și de data aceasta” (Exod 8:32).*

Aceste versete sunt foarte clare: nu Dumnezeu „i-a băgat” în minte necredința, ci Faraon a ales să respingă semnele divine.

Alegerea a fost făcută în ciuda tuturor avertismentelor și minunilor – iar împietrirea e rezultatul confruntării cu adevărul, pe care Faraon a ales să-l respingă.

Abia după mai multe astfel de refuzuri, textul începe să spună că „Domnul a împietrit inima lui Faraon” (Exod 9:12, 10:1). Dar și aici sensul e clar: Dumnezeu nu face decât să confirme o alegere deja făcută, să „întărească” un drum pe care omul a ales să meargă. Nu e un blestem arbitrar, ci o consecință a propriilor fapte.

Împietrirea inimii – „nu și-au pus la inimă”

Chiar în Exod 9:21 găsim o formulare simplă care arată cauza împietririi:

- *„Dar cei ce nu și-au pus la inimă cuvântul Domnului și-au lăsat turmele pe câmp.”*

Aceasta este cauza „împietririi inimii” – nu o decizie forțată de Dumnezeu, ci o alegere deliberată de a nu lua în serios avertismentul divin. Este expresia supremă a libertății umane: oamenii aleg

dacă „pun la inimă” cuvântul lui Dumnezeu sau îl resping. Și de aici vin consecințele – binecuvântare sau pieire.

De ce contează diferențele?

Pentru că ele reflectă două imagini complet diferite ale lui Dumnezeu și ale omului:

- În viziunea predestinării rigide, Dumnezeu e văzut ca un Stăpân care hotărăște totul, iar omul devine o simplă piesă într-un joc cosmic.
- În viziunea libertății și a adaptării, Dumnezeu e un Părinte iubitor care oferă drumuri de viață, dar respectă alegerea omului – chiar și atunci când e vorba de respingere și ruină.

Biblia – cel puțin Vechiul Testament – e clară: Dumnezeu nu forțează nimănui inima. Înfruntarea cu semnele divine poate duce la îmblânzire sau la împietrire – dar alegerea aparține omului. Iar „împietrirea inimii” nu e un mister mistic, ci refuzul conștient de a asculta, de a schimba, de a primi adevărul.

Urmări pentru credință și viață

A înțelege această dinamică e esențial și pentru viața de credință:

- nu suntem niște ființe predestinate să fim „mântuiți” sau „pieriți”. Avem o libertate reală – iar chemarea lui Dumnezeu e mereu vie: „Alege viața!”.
- Dumnezeu nu se bucură de pierderea păcătoșilor, ci îi cheamă neîncetat la pocăință (Ezechiel 33:11). Chiar și atunci când oamenii aleg împietrirea, Dumnezeu Se întristează, nu jubilează. Și nu renunță ușor – dar respectă libertatea alegerii.

Acesta e contrastul fundamental: o teologie a predestinării rigide (care a prins contur mai ales la Pavel și a influențat ulterior tradiția creștină) și o teologie a libertății și a adaptării divine (care e clară în Vechiul Testament).
Textele nu mint – doar că unele au fost reinterpretate mai târziu prin lentilele pauline.

Cine vrea să înțeleagă inima adevărată a Bibliei, va căuta „urmele” lăsate de Dumnezeu: „Alege viața!” – și va înțelege că „împietrirea inimii” e alegerea noastră, nu un destin impus.